

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr. Juliána Romanová

Hudobné miniatúry

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Juliána Romanová

Kontakt na autora UZ: Základná škola, Ivana Krasku,
Trebišov, 075 01

Názov: **Hudobné miniatúry**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Martin Gore

ISBN 978-80-565-0363-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OBSAH

Úvod.....	4
1 Klasicizmus.....	5
1.1 Hudobný klasicizmus.....	5
1.2 Najvýznamnejší predstavitelia hudobného klasicizmu.....	5
1.2.1 Joseph Haydn.....	7
1.2.2 Ludwig van Beethoven.....	9
1.2.3 Wolfgang Amadeus Mozart.....	13
2 Riešenie.....	17
3 Zoznam použitej literatúry.....	22

Úvod

Hlavným cieľom prípravy týchto nasledujúcich pracovných listov bolo vytvoriť pomôcku učiteľom pre ich prácu a tiež pre prácu žiakov. Pomocou týchto pracovných listov si žiaci môžu rozširovať poznatky v danej oblasti, konkrétne v oblasti hudobnej náuky.

V úvode pracovného listu sú zhrnuté poznatky k danej téme, z ktorý žiaci následne vyvodzujú odpovede pri riešení konkrétnych úloh. Tento učebný text obsahuje množstvo obrázkov pre lepšiu názornosť a predstavivosť žiaka.

1 Klasicizmus

Klasicizmus je umelecký smer v **17., 18.** a včasnom **19.** storočí, ktorý rozvíjal klasické umenie antiky a renesancie, najmä kompozičné a výrazové zásady.

Tento pojem vznikol v druhej polovici 17. storočia vo Francúzsku ako nový umelecký smer. V tomto čase sa v ostatných európskych krajinách ešte rozvíjal barok. Termín klasicizmus pochádza z latinského slova *classicus*, ktorého pôvodný význam bol vynikajúci, modelový. Klasicizmus sa uplatnil vo Francúzsku, v Taliansku a v druhej polovici 18. storočia ovládol celú Európu, zvlášť dlho bol obľúbený v Rusku.

1.1 Hudobný klasicizmus

Klasicizmus je hudobná tvorba veľkej časti **18. a začiatku 19. storočia**. Predpokladom vzniku hudobného klasicizmu boli nové náboženské a myšlienkové prúdy, ktoré pramenili z rozpadu feudálnej spoločnosti.

Štýlový charakter klasicizmu dodal vznik a rozvoj komických operných žánrov - *opera buffa, opéra comique, Singspiel*, komorná hudba a symfonická hudba nadväzujúca na tanečnú rytmiku šľachtických a ľudovejších tancov s vytváraním prehľadnej formy a ornamentálne spevnej melodiky.

1.2 Najvýznamnejší predstavitelia hudobného klasicizmu

Predstaviteľmi hudobného klasicizmu boli *Carl Philipp Emanuel Bach, Josef Mysliveček, Jean-Philippe Rameau, Joseph Haydn, Karel Stamic, Christoph Willibald Gluck, Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart a Franz Schubert*.

Z nich najviac ovplyvnili obdobie hudobného klasicizmu práve :

- **Joseph Haydn**
- **Ludwig van Beethoven**
- **Wolfgang Amadeus Mozart**

Úloha 1.: Časovo ohranič obdobie klasicizmu.

- 14. – 16. storočie
- 16. – 18. storočie
- 17. – 19. storočie

Úloha 2.: Časovo vymedz obdobie hudobného klasicizmu.

- 15. – 16. storočie
- 16. – 17. storočie
- 18. – 19. storočie

Úloha 3.: Vysvetli pojem *classicus*.

.....

Úloha 4.: Ako sa nazývali novovzniknuté komické operné žánre?

.....

Úloha 5.: Na čo nadväzuje komorná a symfonická hudba?

.....

Úloha 6.: Vymenuj najvýznamnejších predstaviteľov hudobného klasicizmu.

.....

.....

1.2.1 Joseph Haydn

Franz Joseph Haydn (* 31. marec 1732, Rohrau – † 31. máj 1809, Viedeň) bol rakúsky skladateľ. V rokoch 1741 až 1748 bol **spevák** svätoštefanského dómu vo Viedni. Od 1759 do 1761 **pôsobil ako kapelník grófa Morzina v Lukavici pri Plzni**, potom až do roku 1790 ako **kapelník kniežat'a Eszterházy** najprv v Eisenstadte, neskôr v Eszterháze. Posledné roky prežil vo Viedni. Dielo Josepha Haydna je až neuveriteľne rozsiahle - zahŕňa takmer 1000 diel. Na CD nosičoch to predstavuje viac ako 340 hodín nepretržitej hudby. Dodnes sa na repertoári udržali viaceré jeho symfónie, z koncertov sú najvýznamnejšie dva violončelové. Haydn patrí k najvýznamnejším skladateľom sláčikových kvartét v dejinách. Jeho diela tvoria základ repertoáru týchto komorných hudobných telies. Za Haydnove vrcholné diela sú považované oratória Stvorenie a Ročné obdobia.

Komponoval: - sláčikové kvartetá, klavírne triá

- husľové koncerty
- symfónie: *Rozlúčková, S úderom na tympany, Hodiny*

Úloha 1.: Odpovedz na otázky.

1. Kedy a kde sa narodil Joseph Haydn?

.....

2. Ako deväť ročný pôsobil vo svätoštefánskom dóme vo Viedni ako čo?

.....

3. Najdlhšie pôsobil ako kapelník u kniežat'a?

- Esterházyho
- Erdódyho
- Morzinu

4. Koľko diel skomponoval Joseph Haydn?

1. 100
2. 450
3. 1000

5. Vymenuj aspoň dve symfónie Josepha Haydna.

.....

6. Vymenuj najvýznamnejšie diela Josepha Haydna.

.....

7. Akej národnosti bol Joseph Haydn?

1.2.2 Ludwig van Beethoven

Ludwig van Beethoven (*16. december 1770, Bonn – † 26. marec 1827, Viedeň). Bol nemecký skladateľ a jeden z najvýznamnejších skladateľov v dejinách hudby. Beethoven pochádzal z chudobnej rodiny, ktorej predkovia boli roľníci a remeselníci. Slovičko „van“ v jeho mene nedokazuje jeho šľachtický pôvod, ale naznačuje odkiaľ pochádza jeho rodina (v preklade približne „z repového dvora“). Beethovenov starý otec, ktorý sa volal tiež Ludwig van Beethoven, bol zamestnaný ako hudobník u kolínskeho arcibiskupa (kniežat'a), kde mal na starosti orchester. V roku 1740 sa mu narodil syn Johann, z ktorého sa stal neskôr spevák. Dňa 16. decembra 1770 prišiel na svet v Bonngasse jeho **18 syn**, ktorý dostal meno *Ludwig po starom otcovi*.

Otcovi Ludwiga van Beethovena imponoval mladý Wolfgang Amadeus Mozart, ktorý sa už ako šesťročný preslávil ako skladateľ. S cieľom vychovať z neho podobné zázračné

dieťa učil otec syna hru na husliach a klavíri. Tento prísny postoj otca narušoval vývoj chlapca, ktorého budili o polnoci z dôvodu cvičenia na klavíri.

9

V škole bol často unavený a nemohol sa sústrediť. Jeho život nebol ľahký, otec bol alkoholik, matka bola často chorá. Veľmi skoro slúžil Ludwig van Beethoven ako druhý dvorný organista u panovníka, začo dostával pravidelný plat. Ako trinásťročný hral na čembale a viole v kniežacom orchestri a komponoval komornú hudbu.

Vo veku 30 rokov sa u Beethovena prejavili prvé známky *otosklerózy* (*postupná strata sluchu*), jeho stav sa neustále zhoršoval. Na vyrovnanie straty sluchu nechal do klavíra zabudovať až štyri struny. V roku 1819 Beethoven **úplne ohluchol**, nemohol vystupovať ako hráč na klavíri, ani ako dirigent orchestra.

Deviatu symfóniu skomponoval už ako úplne hluchý.

10

Najvýznamnejšie diela: - 9. symfónií : 5. *Osudová*, 6. *Pastorálny*, 9. *Eroika*

- 5 klavírných koncertov

- husľové koncerty a omše

- opery: *Fidélío*, *Egmont*

- sonáty: *Patetická*, *Mesačného svitu* a veľké množstvo

d ďalších diel

Úloha 1.: Správne odpovedz na otázky.

1. Akej národnosti bol L. van Beethoven?

.....

2. Čo naznačuje slovíčko „van“ v jeho mene?

.....

3. Aký v poradí sa narodil?

.....

4. Hru na ktoré hudobné nástroje ovládal?

.....

Úloha 2.: Označ správnu odpoveď.

1. Aký zdravotný úraz ho postihol?

Slepota

Hluchota

Onemel

11

2. Po ohluchnutí prestal komponovať?

Áno

Nie

3. Koľko symfónií skomponoval?

4

15

9

4. Ako sa nazýva deviata symfónia?

- Pastorálna
- Eroika
- Kráľ Štefan

5. Medzi jeho sonáty nepatrí:

- Patetická
- Hodinová
- Mesačného svitu

6. Koľko rokov sa dožil L. van Beethoven?

35

72

57

1.2.3 Wolfgang Amadeus Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart (* 27. január 1756 – † 5. december 1791) bol klasicistický hudobný skladateľ. Narodil sa ako *najmladší zo siedmich detí* Leopolda a Anny Marie Mozartových. Zo všetkých siedmich súrodencov sa však dospelosti dožil iba Wolfgang a jeho o päť rokov staršia sestra Maria Anna Mozartová, prezývaná *Nannerl*.

V detstve bol s celou rodinou na dlhých hudobných turné po metropolách celej Európy. Wolfgang a jeho sestra boli na turné predstavovaní ako zázračné deti. Už ako trojročný ovláda hru na klavíri a ako šesťročný komponoval svoje prvé diela. Bol klavírny virtuóz. Počas celého života komponoval a koncertoval v mnohých európskych mestách. Komponoval diela na objednávky, za honorár (plat).

V roku 1791 sa nakazil infekčnou chorobou, na ktorú 5. decembra toho roku aj zomrel. Zomrel v úplnej chudobe a pochovaný bol v spoločnom hromadnom hrobe.

Obr.1 - Mozartov dom vo Viedni

Mozartove dielo najlepšie vystihuje povahu hudobného klasicizmu. Vyznačuje sa celkovou priezračnosťou, melodickým bohatstvom, vyváženou inštrumentáciou a formovou brilantnosťou. Táto hudba je nenáročná na počúvanie, ale pre interpretov predstavuje nemalý problém. Mozart obľuboval rýchle tempá a durové tóniny. Jeho hudba je živá, radostná, hravá, v pomalých vetách príjemne meditatívna, ale vždy zrozumiteľná.

Diela: - jeho tvorba je veľmi veľká

- 41 symfónií

- 27 klavírnych koncertov

- 35 sonát pre husle a klavír

- opery: *Figarová svadba, Únos zo Serailu, Čarovná flauta a iné*

Úloha 1.: Odpovedz na otázky

1. V ktorom roku sa narodil W. A Mozart?

.....

2. Koľko mal súrodencov?

.....

3. Akú prezývku mala jeho sestra, ktorá sa ako jediná s ním dožila dospelosti?

.....

4. Koľkoročný už komponoval vlastné skladby?

.....

5. Vymenuj aspoň dve jeho opery.

.....

Úloha 2.: Označ správnu odpoveď

1. Hru na klavíri ovládal ako:

- 7
- 3
- 4

2. Bol klavírny:

Virtuóz

Mág

Babrák

3. Zomrel ako boháč?

Áno

Nie

4. Koľko symfónií skomponoval?

- 152
- 14
- 41

5. Obľuboval tempá:

Pomalé

Rýchle

6. Charakter jeho hudby

Živá a veselá

Smutná a pomalá

2 Riešenie

1.2.1 Joseph Haydn

Úloha 1.: Odpovedz na otázky.

1. Kedy a kde sa narodil Joseph Haydn?

..... *31. marec 1732, Rohrau*.....

2. Ako deväť ročný pôsobil vo svätoštefánskom dóme vo Viedni ako čo?

.....*spevák*.....

3. Najdlhšie pôsobil ako kapelník u kniežat'a?

- *Esterházyho*
- Erdódyho
- Morzinu

4. Koľko diel skomponoval Joseph Haydn?

1. 100
2. 450
3. *1000*

5. Vymenuj aspoň dve symfónie Josepha Haydna.

.....*S úderom na tympan, Rozlúčková*.....

6. Vymenuj najvýznamnejšie diela Josepha Haydna.

.....*Stvorenie sveta, Ročné obdobia*.....

7. Akej národnosti bol Joseph Haydn?

.....*rakúskej*.....

1.2.2 Ludwig van Beethoven

Úloha 1.: Správne odpovedz na otázky.

1. Akej národnosti bol L. van Beethoven?

.....*nemeckej*.....

2. Čo naznačuje slovíčko „van“ v jeho mene?

.....*odkiaľ pochádza*.....

3. Aký v poradí sa narodil?

.....*18 syn*.....

4. Hru na ktoré hudobné nástroje ovládal?

.....*klavír, čembalo, husle, violu*.....

Úloha 2.: Označ správnu odpoveď.

1. Aký zdravotný úraz ho postihol?

Slepota

Hluchota

Onemel

2. Po ohluchnutí prestal komponovať?

Áno

Nie

3. Koľko symfónií skomponoval?

4

15

9

4. Ako sa nazýva deviata symfónia?

- Pastorálna
- Eroika
- Kráľ Štefan

5. Medzi jeho sonáty nepatrí:

- Patetická
- Hodinová
- Mesačného svitu

6. Koľko rokov sa dožil L. van Beethoven?

35

72

57

1.2.3 Wolfgang Amadeus Mozart

Úloha 1.: Odpovedz na otázky

1. V ktorom roku sa narodil W. A Mozart?

.....1756.....

2. Koľko mal súrodencov?

.....6.....

3. Akú prezývku mala jeho sestra, ktorá sa ako jediná s ním dožila dospelosti?

.....*Narnnel*.....

4. Koľkoročný už komponoval vlastné skladby?

.....*6*.....

5. Vymenuj aspoň dve jeho opery.

.....*Figarová svadba, Čarovná flauta*.....

Úloha 2.: Označ správnu odpoveď

1. Hru na klavíri ovládal ako:

- 7
- **3**
- 4

2. Bol klavírny:

Virtuóz

Mág

Babrák

3. Zomrel ako boháč?

Áno

Nie

4. Koľko symfónií skomponoval?

- 152
- 14
- **41**

5. Obľuboval tempá:

Pomalé

Rýchle

6. Charakter jeho hudby

Živá a veselá

Smutná a pomalá

3 Zoznam použitej literatúry

Čúzy, Ladislav – Kákošová, Zuzana – Michálek, Martin – Vojtech, Miloslav: *Panoráma slovenskej literatúry 1*. SPN, Bratislava: 2004. 169 s. ISBN 80-10-00316-6

http://sk.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart

http://sk.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%A1_str%C3%A1nka

http://sk.wikipedia.org/wiki/Joseph_Haydn

http://sk.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven